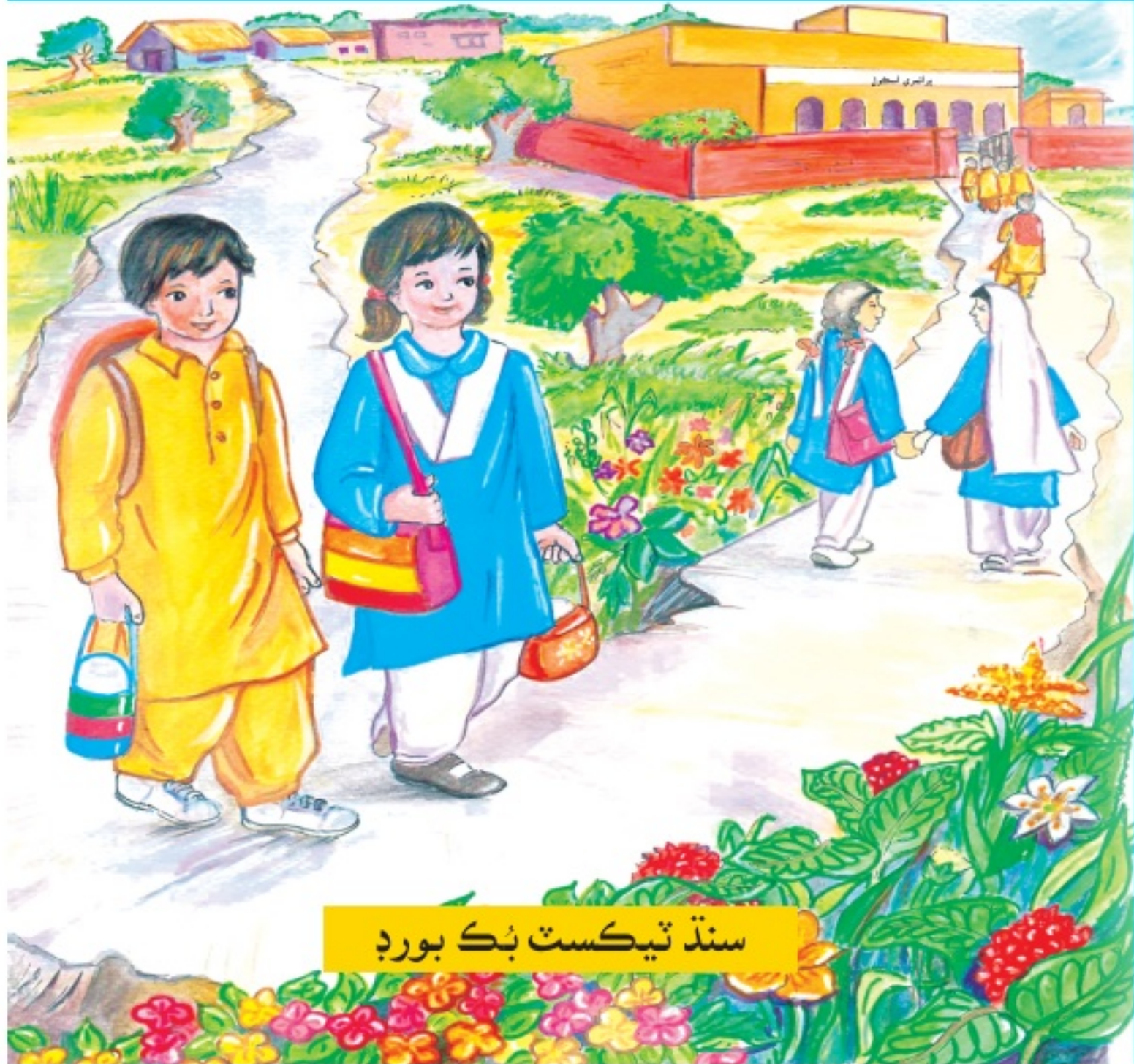

سنڌي ٻاراڻو ڪتاب

پهرئين ڪلاس لاءِ

سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ

سنڌي ٻاراڻو ڪتاب

(پهرئين ڪلاس لاءِ)

سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ، ڄام شورو، سنڌ.

ڇپيندڙ: دي ٽائمز پريس (پرائيوٽ) لميٽڊ، ڪراچي.

هن ڪتاب جا سڀ حق ۽ واسطا سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ، ڄام شورو وٽ محفوظ آهن.
سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ جو تيار ڪرايل ۽ سنڌ حڪومت جي تعليم ۽ خواندگي ۽ واري
ڪاتي جي مراسلي نمبر SO(B&U) 6-60/2005 تاريخ 21-03-2013 موجب سنڌ صوبي جي
سڀني پرائمري اسڪولن لاءِ واحد درسي ڪتاب طور منظور ڪيل.

بيورو آف ڪريڪيولر سنڌ جي نصابي ڪتابن جي جائزي واري صوبائي ڪاميٽي جو چڪاسيل.

نگران اعليٰ:

پرويز احمد بلوچ

چيئرمين، سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ

نگران:

جمشيد احمد جوڻيجو

ليڪڪ:

محمد بچل ميمڻ
ولي محمد انصاري
غلام قادر سومرو
رشيد احمد ميمڻ
سيد شير شاهه
اويس ڀٽو

ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو
الهداد ٻوهيو
اياز قادري
اُستاد بخاري
شفيع محمد چانڊيو
محمد اسماعيل شيخ

ايڊيٽر:

ڊاڪٽر نور افروز خواجه، پروفيسر سراج چنا
اويس ڀٽو، محمد ادریس جتوئي

صوبائي جائزه ڪاميٽي:

محمد ادریس جتوئي
دلشاد ڏيٽو
فرزانہ بلوچ
محمد اشرف خاصخيلي

ڊاڪٽر غلام علي الانا
سيد امداد حسيني،
تاج محمد جوڻيو
شفيع محمد چانڊيو

آرٽسٽ:

ساجده يوسف شيخ

ڪمپيوٽر ڪمپوزنگ: نور محمد سميجو- واحد بخش سولنگي

هيءُ ڪتاب دي ٽائمز پريس (پرائيوٽ) لميٽڊ، ڪراچيءَ ۾ ڇپيو.

استادن لاءِ هدايتون

- (۱) ٻوليءَ ۾ ننڍي ۾ ننڍو مڪمل جزو جملو آهي. پر ٻار ٻولي آوازن ذريعي سڪن ٿا. ان ڪري هي ٻاراڻو ڪتاب اڪرن ۽ آوازن واري طريقي تي رٿيو ويو آهي. البته هن ڪتاب جي پڙهڻ ۽ لکڻ جو سڌو رستو، جملن سان شروع ڪيو ويو آهي. ڪتاب جي منڍ ۾ جيڪا الفـ ب جي رنگين تختي ڏنل آهي، اڪر جي پن تصويرن سان، ان جي مشاهدي بعد الفـ ب ۽ آوازن جي پتي شاگردن کي ڪتاب جي شروع ڪرڻ کان اڳ ۾ سيکارڻي آهي. ان سان گڏ اڪر لکڻ جي مشق پڻ ڏني وئي آهي. آخر ۾ لکڻ ۾ اڪر جون مختلف صورتون ڏنل آهن، ته جيئن استاد سولائيءَ سان شاگردن کي سمجهائي سگهي.
- (۲) اسان جي اسڪولن ۾ پڻ استاد شاگردن کي اڪرن واري طريقي سان پڙهائين ٿا.
- (۳) اوائلي سببن ۾ خاص طرح، جملن جي امدادي لفظن (هيءُ آهي ۽ آهن وغيره) جي لکڻ تي ٻنهي نه ۽ سچاڻڻ تي بلڪل ٿورو زور ڏيڻو آهي. اهي لفظ ٻار ٻار ٻڌڻ ۽ ڏسڻ سان اڳتي هلي، ٻار از خود سکي ويندا. بنيادي لفظ ۽ ان جي آوازن جي پڙهڻ ۽ لکڻ تي ئي خاص زور ڏيڻو آهي.
- (۴) جيئن ته هي ڪتاب بنيادي اهميت رکي ٿو، ان ڪري ان جي ڪامياب پڙهائيءَ تي، استاد جيترو هوش ۽ جيتري محنت صرف ڪندو، اوترو ان مان ڪيس ۽ ٻارن کي فائدو حاصل ٿيندو.

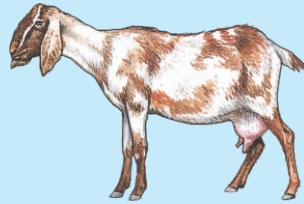
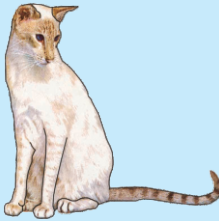
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

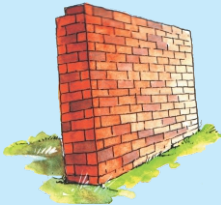
ا

ب

پ

پ

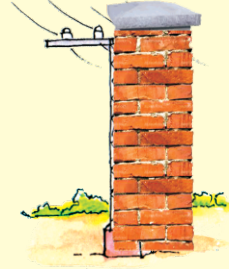

استاد لاءِ هدايت: * شاگردن کان تصويرون جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهائيو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

ت

ت ت ت ت ت ت ت

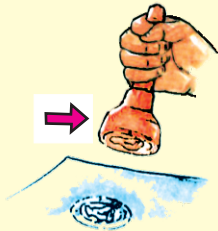
ت

ت ت ت ت ت ت ت

ت

ت ت ت ت ت ت ت

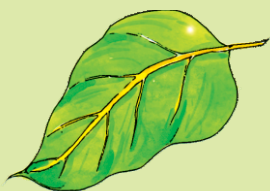
ت

ت ت ت ت ت ت ت

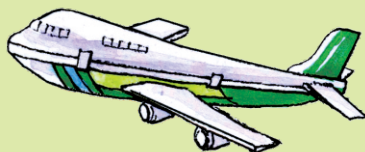
استاد لاءِ هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

ث

پ

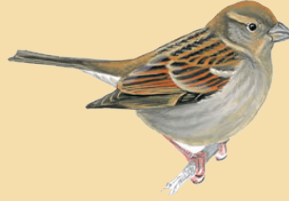
ج

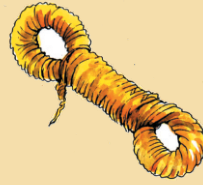
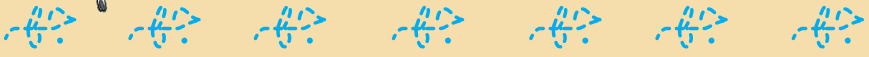
چ

استاد لاءِ هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

ج

ج

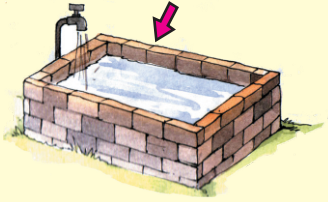
ج

ج

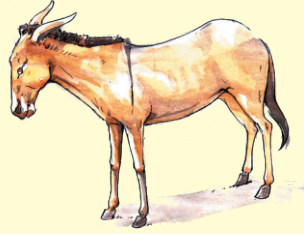
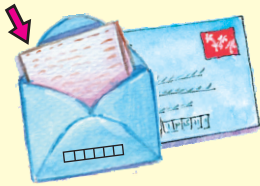

استاد لاء هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

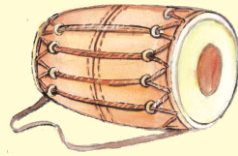
ح

ح ح ح ح ح ح ح

خ

خ خ خ خ خ خ خ

د

د د د د د د د

ذ

ذ ذ ذ ذ ذ ذ ذ

استاد لاء هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهائيو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

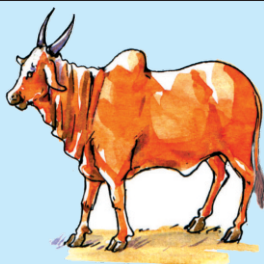
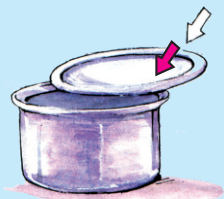
ٺ

ٺ ٺ ٺ ٺ ٺ ٺ ٺ

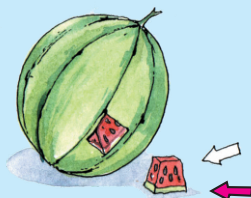
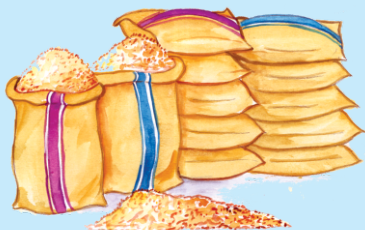
ٻ

ٻ ٻ ٻ ٻ ٻ ٻ ٻ

ٻ

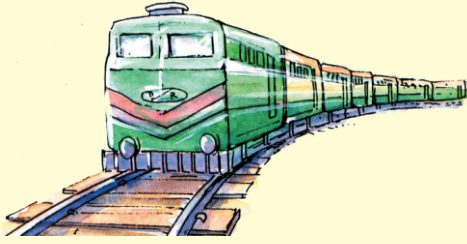
ٻ ٻ ٻ ٻ ٻ ٻ ٻ

ٺ

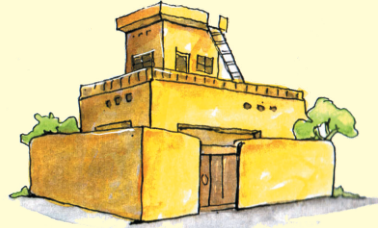
ٺ ٺ ٺ ٺ ٺ ٺ ٺ

استاد لاءِ هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

ر

ر ر ر ر ر ر ر

ز

ز ز ز ز ز ز ز

ز

ز ز ز ز ز ز ز

س

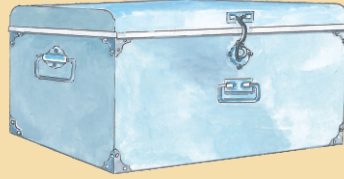
س س س س س س س

استاد لاء هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهائيو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

ش

ش ش ش ش ش ش ش

ص

ص ص ص ص ص ص ص

ض

ض ض ض ض ض ض ض

ط

ط ط ط ط ط ط ط

استاد لاءِ هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهائيو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

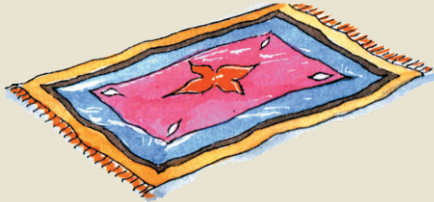
ظ

ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ

ع

ع ع ع ع ع ع ع

غ

غ غ غ غ غ غ غ

ف

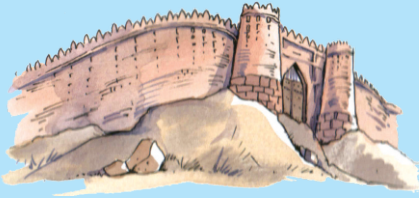
ف ف ف ف ف ف ف

استاد لاهه ديات: * شاگردن کان تصويرن جي سجاڻپ ڪرائي، اکر پڙهائيو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

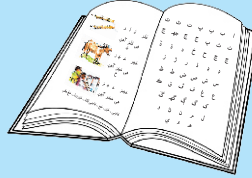
ق

ق ق ق ق ق ق ق

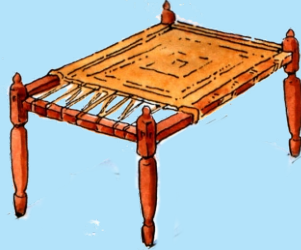
ق

ق ق ق ق ق ق ق

ک

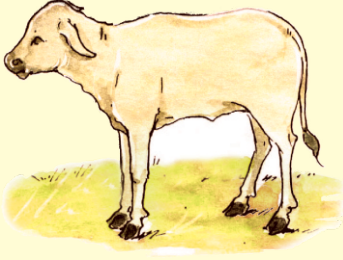
ک ک ک ک ک ک ک

ک

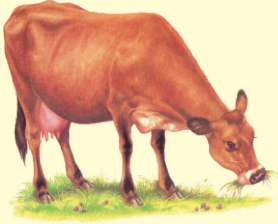
ک ک ک ک ک ک ک

استاد لاءِ هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

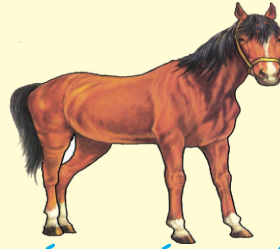
گي

گي گي گي گي گي گي گي

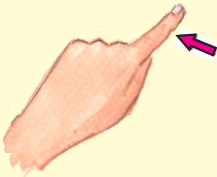
گي

گي گي گي گي گي گي گي

گه

گه گه گه گه گه گه گه

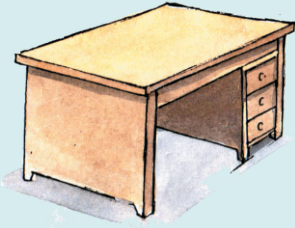
گي

گي گي گي گي گي گي گي

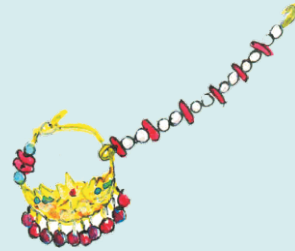
استاد لاءِ هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهائيو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

ل

م

ن

ط

استاد لاء هدايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

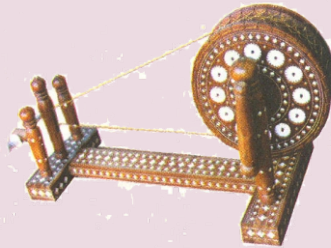
و

و و و و و و و

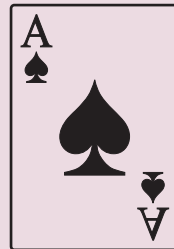
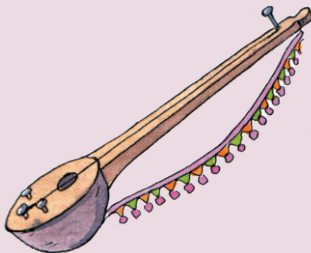
ه

ه ه ه ه ه ه ه

ع

ع ع ع ع ع ع ع

ي

ي ي ي ي ي ي ي

استاد لاهودايت: * شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ تپڪا ملائي اکر لکايو.

الف - ب جي پتي

ا ب پ ت ت ت
ث ث پ ج ج جه ج
چ چ ح ح خ د د ڌ
ڊ ڏ ڙ ر ڙ ز
س ش ص ص ض ط ظ
ع غ ف ف ق ق ڪ
ک گ گ گ گ گ
ل م ن ن ڻ و
ه ه ع ي

خالي تارن ۾ الف - ب جا کٽل اکر لکو

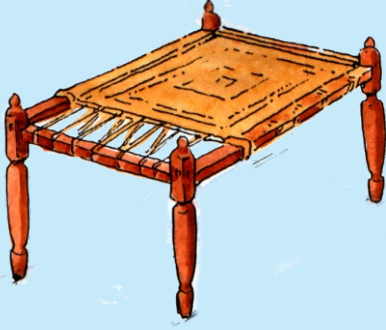

استاد لاءِ هدايت: * خالي تارن ۾ الف - ب جي پٽي مطابق اکر لکايا وڃن.

الف - ب جا آواز (ڪڪ پٽي)

اَ	آ	اِ	اِي	اُ	اُو	اي	آي	او	اَو
بَ	با	بِ	بِي	بُ	بُو	بي	بَي	بو	بَو
جَ	جا	جِ	جِي	جُ	جُو	جي	جَي	جو	جَو
جَه	جها	جِه	جِهي	جُه	جُهو	جهي	جَهي	جهو	جَهو
دَ	دا	دِ	دِي	دُ	دُو	دي	دَي	دو	دَو
سَ	سا	سِ	سِي	سُ	سُو	سي	سَي	سو	سَو
لَ	لا	لِ	لِي	لُ	لُو	لي	لَي	لو	لَو
مَ	ما	مِ	مِي	مُ	مُو	مي	مَي	مو	مَو
عَ	عا	عِ	عِي	عُ	عُو	عي	عَي	عو	عَو
يَ	يا	يِ	يِي	يُ	يُو	يي	يَي	يو	يَو

استاد لاءِ هدايت: * ڪڪ پٽي جا آواز صحيح طرح سان پڙهائڻ يا ٻي ڀيڻ ڪرڻا وڃن.

کَ تَ کَ تَ
هِيءَ کَ تَ آهي.

ک ت

پَ گَ پَ گَ
هِيءَ پَ گَ آهي.

پ گ

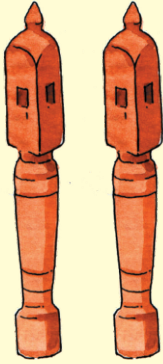
نَ تَ نَ تَ
هِيءَ نَ تَ آهي.

ن ت

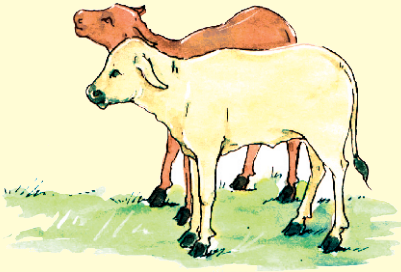
پَ تَ - پَ نَ - پَ گَ - کَ پَ.

آنا آنا
هي آنا آهن.
ا

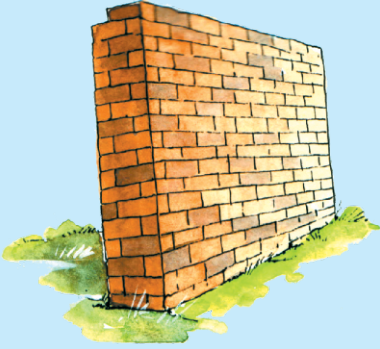

پاوا پاوا
هي پاوا آهن.
و

گاڙا گاڙا
هي گاڙا آهن.
گ ب

گپ - وڳ - نانا - ڳانا - بابا.

پِت پِت
هِيءَ پِتِ آهي.
پِت

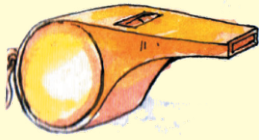
چِت چِت
هِيءَ چِتِ آهي.
چِت

تِڌ تِڌ
هِيءَ تِڌِ آهي.
تِڌ

اڏ - گاڏا - پڳا - تڪا - وڪ - چٽ.

استاد لاهڙي: * زير جو آواز سيڪاري، لکڻ، پڙهڻ جي مشق ڪرائي وڃي پر اڳ وارن سبقن جو ورجاءُ ڪرايو وڃي.

سِيٽِي سِيٽِي

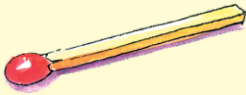
هِيءَ سِيٽِي آهي.

س ي

تِيٽِي تِيٽِي

هِيءَ تِيٽِي آهي.

ل

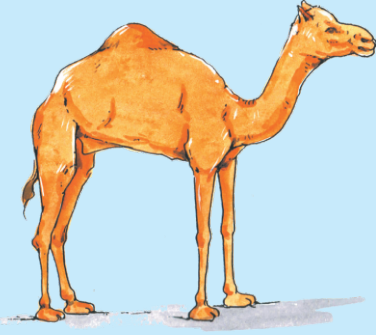
شِيٽِي شِيٽِي

هِيءَ شِيٽِي آهي.

ش

گَسَ - چِڏَ - شاباسَ - ڏاڏِي - ناني.

اُنْ اُنْ

هِيءُ اُنْ آهي.
ن

بُكُ بُكُ

هِيءُ بُكُ آهي.
پ ك

سُتْ سُتْ

هِيءُ سُتْ آهي.

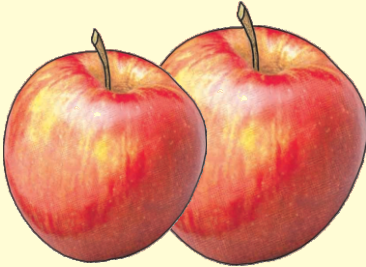
اَڪَ - ڪَنُ - پُنْ - پَڪُ - پُتْ - پُچُ.

بُوتَ بُوتَ

هي بُوتَ آھن.

صُوفَ صُوفَ

هي صُوفَ آھن.
ص ف

تُوتَ تُوتَ

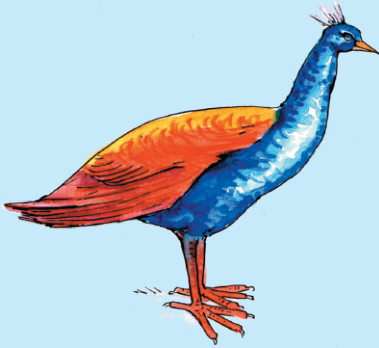

هي تُوتَ آھن.

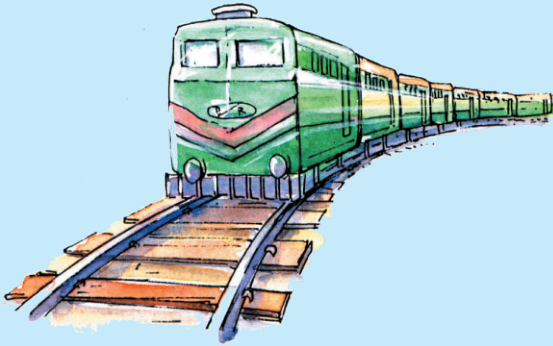
ڏڪَ - سُڪَ - صافُ - پُوتِي - ڪُوگَ - سُوتَ.

پيرَ پيرَ
هي پيرَ آھن.
ر

ديلَ ديلَ
هيءَ ديلَ آھي.
د

ريلَ ريلَ
هيءَ ريلَ آھي.

پارَ - ڏڪي - پيرَ - وٺُ - ڪيلُ.

مَيْرَ مَيْرَ
هِيءَ مَيْرَ آهي.
م ر

عَيْنَ عَيْنَ
هِيءَ عَيْنَ آهي.
ع

سِيٺَ - تاري - مامي - ماسي

بيٺَ - زينب - عيدَ.

تاري ڏسَ - بيٺَ لڪَ - سيٺَ اچي ٿو.

گهوڙو گهوڙو
هيءُ گهوڙو آهي.
گهڙ

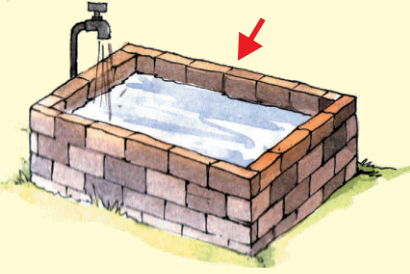

چولو چولو
هيءُ چولو آهي.
چ

ڪوڪو ڪوڪو
هيءُ ڪوڪو آهي.

چوڻي - گهڻو - گهاتو - پاڙو.
گهڻو ڏس - گهوڙو ڊوڙي ٿو.

حَوْضُ حَوْضُ

هِيءُ حَوْضُ آهي.

ح ض

فَوْجُ فَوْجُ

هِيءُ فَوْجُ آهي.

ج

عَوْرَتُ عَوْرَتُ

هِيءُ عَوْرَتُ آهي.

حاجي - راضي - اوج - موج.

حاجي راضي ٿي - شاباس ڏي.

هَتْ هَتْ
هِي هَتْ آهِنِ.
ه

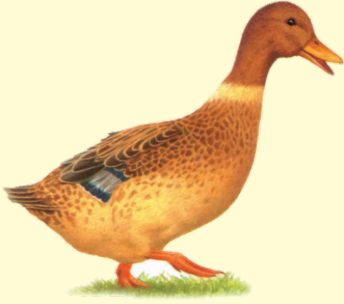

مَتْ مَتْ
هِي مَتْ آهِنِ.

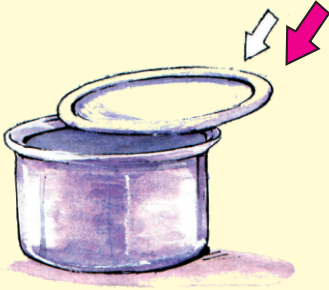
دَر دَر
هِي دَر آهِنِ.
د

هَر - گَهَر - هَتْ - دِلو - يَابِگُ - يَلو.
وَكْرُ وَتُ - مَتْ پِر - گَهَر هَلُ - دَر وَتِ نَه بِيَهْم.

بَدَكُ بَدَكُ

هِيءُ بَدَكُ آهِي.

يَكُطُ يَكُطُ

هِيءُ يَكُطُ آهِي.
يَا يَكُطُ

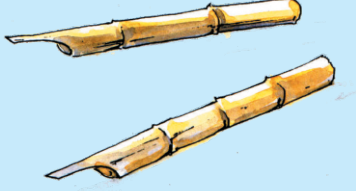

صَابُونُ صَابُونُ

هِيءُ صَابُونُ آهِي.

دِڳو - وَڳو - لَڪُڻُ - بَصَرُ - تَرُڻُ.

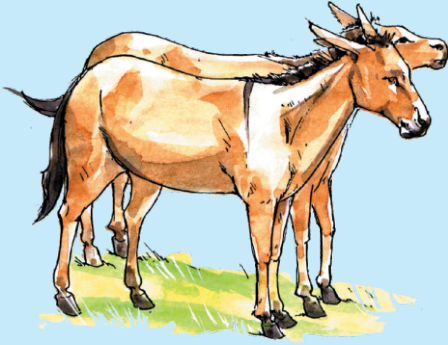
وَڳو دِڪَ - لَڪُڻُ نَهَ هُنُ - بَصَرُ پوکِ - تَرُڻُ سِڪُ - صَابُونُ هُنُ - بُتُ اُگهَ.

قَلَمَ قَدَمَ

هي قَلَمَ آهِن.

ق

خَجَرَ خُجَرَ

هي خَجَرَ آهِن.

خ

حَجَمَ حُجَمَ

هي حَجَمَ آهِن.

قاضي - خَبَرَ - حَجُ.

قاضي لِكُ - خَبَرَ وَتُ - حَجُ كَر.

ڪارا ڪارا
هي ڪارا آهن.

ڳانا ڳانا
هي ڳانا آهن.

راز راز
هي راز آهن.

ڪارا رڪُ - رات جو تارا ڏسُ.
ادا ڳانا ڏي - رازي جي ماني ڪٽُ.

صاڻو

جيءُ آڏا

آڏا، آڇ

هٿُ ڏي

گهرِ هَلُ

مانيءَ ڪاءُ

آڏا، هائو.

ع ا

ذَظُّ ذَظُّ

ہی ءِ ذَظُّ آہی.
ذَ

سِگِ سِگِ

ہی سِگِ آہنِ.
گِ

ذِنا ذَظُّ کاہِ.

ذِگِ جا سِگِ ذِسُ.

صاَبُو وَظُّ نَ وِیِ.
واپاری پیرِ توری تو.

جِجَ جِجَ
هِيَّ جِجَ آهي.
ج ج
جِجَ دَسُ.

اَجَ لَگِي آهي.
پاڻِي پيارِ.

هُو ڊوڙِي تُو.
پِجَ تَه سَهِي.

طوطو طوطو

هيءُ طوطو آهي.

ط

ظالمُ ظالمُ

ظ

طوطو ميوو کائي ٿو.

طوطي جو پَرُ نه پَتِ.

طوطي کي نه مارِ.

ظُلْمُ نه ڪَرِ.

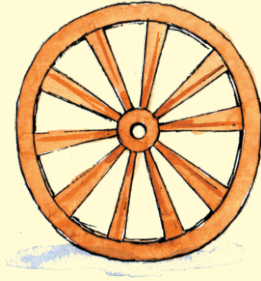
لَغَزٌ لَغَزٌ
هِيَ لَغَزٌ آهِنٌ.
غ

ثَمْرٌ ثَمْرٌ
هِيَ ثَمْرٌ آهِي.
ث

مِيوِي كِي ثَمْرٌ چِئِبُو آهِي.
مِيوُو مِئُو آهِي.
گهَوڙِي كِي لَغَامُ ڏِي.

قیتو قیتو

هيءُ قیتو آهي.

ق

قِطِي قِطِي

قِطِي ڏي.

چوگر چوگر

قیتو قري تو.

قِطِي ڏي.

عارفُ سُنو چوگرُ آهي.

جِهَرِڪِي جِهَرِڪِي

هِيءُ جِهَرِڪِي آهي.

جِه

جِهَرِڪِي تاريءَ تي ويٺي آهي.

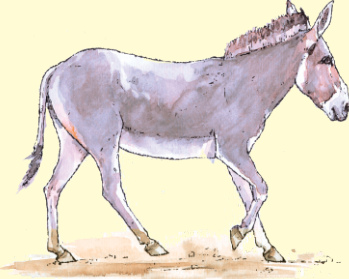
جِهَجِهِي ماني. جِهَجِهِي پاڻِي.

پيسا ڏي. ٽڪيٽ وٺ.

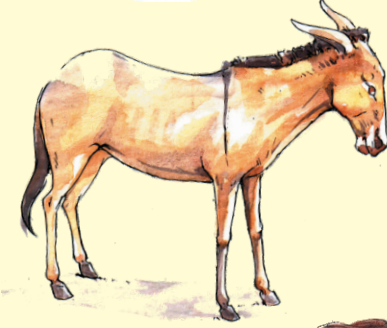
جِهَازُ اڏامي ٿو.

سَبَقُ باويھون

گڈھ

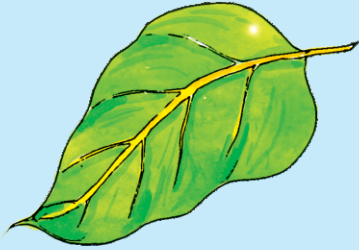
خچر

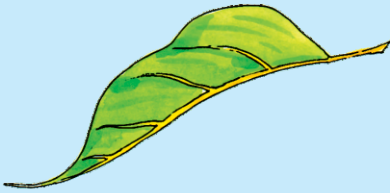
گھوڑو

گڈھ خچر جيڏو نہ آھي.

گڈھ گھوڑي جھڙو نہ آھي.

سَجُو پِنُ ←

اَذُ پِنُ ←

پِنَ جو ذَرُو ←

ذَرُو
ذَرُو
ذ

مائو مِنو آهي. مائي جو ذَرُو وَتُ.

پِنُ سائو آهي. پِنَ جو اَذُ كُتُ.

سَبَقُ چو ويهون

	کينچي		چنڊ
	مينهن		گهند
	سُونڊ		انڊ
	ليمون		ڏانڊ
	چونري		شينهن

انڊ - شينهن - ڏانڊ - مينهن - سُونڊ .
 گهند - چنڊ - کينچي - ليمون - چونري .
 چنڊ اُپريو آهي . انڊ ڪاءُ . ڏانڊ ڪاهي هلُ . گهند وڃي ٿو .
 شينهن گجي ٿو . هاڻي جي سُونڊ ڏسُ . ليمون کڻو آهي .
 کينچي ڪٿري ٿي . چونري کڻُ . مينهن جو کير پيُ .

سَبَقُ پَنجَوِيهون

هي ڪُلھو آهي.

مَلھ وڙھ.

سَنھي چوڪري.

سَوِيَر سُمھ.

سَوِيَرَات.

پوڙھو ماڻھو.

ڪُ لھو - مَ لھ - وِ وڙھ لھ - ڙھ - نھ.

سَ سَنھي - سَ سُمھ - ما ڻھو - مھ - ڻھ.

اچو تہ سَبَقُ پڙھون. گھوڙي تي چڙھ.

ڳالھ تہ ٻُڌ. ڳاڙھا ڳل ڏس.

ادو ڪالھ آيو. رستو سوڙھو آهي.

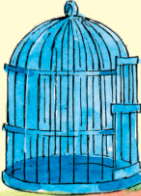
سَبَقُ چَوِيهون

گِلاسَ ۾ پاڻي آهي.

مٿي تي ٽوپي آهي.

پِجرو ۾ پڪي ڏسُ.

طوطو پِجري ۾ آهي.

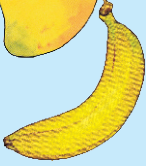
پڪي وَڻ تي آهي.

۾ - تي - ۽

سَبَقُ ستاويھون

ھِيءُ اَنْبٌ مُنْھِنجُو آھِي.

ھِيءُ ڪيلو تَنْھِنجُو آھِي.

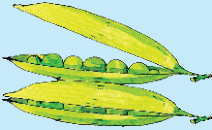
صُوفَ مُنْھِنجا آھِن.

ڏاڙھون تَنْھِنجا آھِن.

اَنْبِڙيون مُنْھِنجُون آھِن.

قَرِيُون تَنْھِنجُون آھِن.

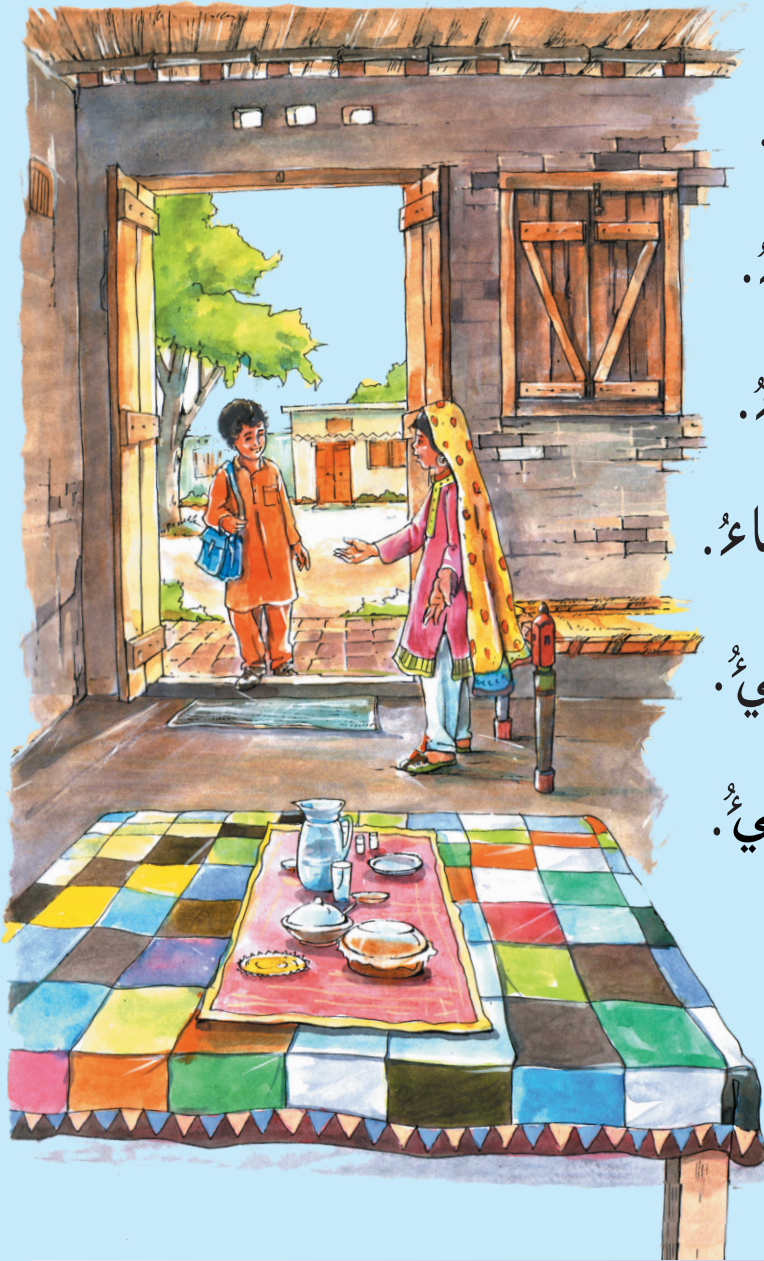

تُون مُنْھِنجُو پِاَءُ.

آءُ تَنْھِنجِي پِيٺُ.

مُذ - تَنْد - ھِنذ - ڙھون - ڙيون - يون

سَبَقُ اَنَاوِيهون

ادا آءُ.

پلي آءُ.

جي آءُ.

ماني ڪاءُ.

پاڻي پي آءُ.

سدا جي آءُ.

سَبَقُ اُوتُنِيهون

بَيْتُ

نَنْدِيْزَا، مَنِزَا، سُهْطَا پَارَ،
 آسَ وَطَنَ جِي ۽ آڌَارَ.
 هَاڻِ پَڙهَڻَ جِي گَرِيُون تِيَارِي،
 ديسَ جِي تِينَدِي نَامَچَارِي :
 لَفْظَ پَڙهُون تَا سَوَلَا سَوَلَا،
 گِيَتَ سِڪُون تَا مَنِزَا مَنِزَا :
 رَانَدِ گَنَدِي تَا عِلْمُ پَرَايُون،
 عِلْمُ پَرَايُون، سَمَجَهَ وَڌَايُون :
 سُهْطَا، مَنِزَا، نَنْدِيْزَا پَارَ،
 آسَ وَطَنَ جِي ۽ آڌَارَ.

شيخ عبدالله ”عبد“

استاد لاوهڻايت: * ٻارن کي بيت زباني ياد ڪرايو وڃي ۽ ڪورس ۾ چورايو وڃي.

لکڻ ۾ اکر جون مختلف صورتون

پڇاڙيءَ واري شڪل	وچ واري شڪل	منڍ واري شڪل	اڪر / سالم شڪل	پڇاڙيءَ واري شڪل	وچ واري شڪل	منڍ واري شڪل	اڪر / سالم شڪل
ڪ	ڪ	ڪ	ڪ	ا	-	-	ا
ڪ	ڪ	ڪ	ڪ	ب	ب	ب	ب
گھ	گھ	گھ	گھ	ج	ج	ج	ج
ل	ل	ل	ل	د	-	-	د
م	م	م	م	ر	-	-	ر
ن	ن	ن	ن	س	س	س	س
و	-	-	و	ص	ص	ص	ص
ھ	ھ	ھ	ھ	ط	ط	ط	ط
-	ء	ء	ء	ع	ع	ع	ع
ي	ي	ي	ي	ف	ف	ف	ف

استاد لاءِ هدايت: * لکڻ ۾ ڏنل اکرن جي مختلف صورتون مطابق پوري پتي 'الف' کان 'ي' تائين سمجهاڻي وڃي.